

Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

Ēku energoefektivitātes likums

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **ēkas energoefektivitāte** — relatīvs enerģijas daudzums, kas raksturo konkrētās ēkas apkurei, ventilācijai, dzesēšanai, apgaismojumam un karstā ūdens apgādei nepieciešamās enerģijas patēriņu ēkas tipam raksturīgos ekspluatācijas apstākļos;
- 2) **ēkas energosertifikācija** — process, kurā nosaka ekspluatējamās ēkas vai tās daļas energoefektivitāti un izsniedz ēkas energosertifikātu vai nosaka projektējamās, rekonstruējamās vai renovējamās ēkas vai tās daļas plānoto energoefektivitāti un izsniedz ēkas pagaidu energosertifikātu;
- 3) **ēkas inženiertehniskā sistēma** — tehniskā aprīkojuma kopums, kas atsevišķi vai kopējā sistēmā nodrošina ēkas vai ēkas daļas apkuri, ventilāciju, dzesēšanu, apgaismojumu un karstā ūdens apgādi;
- 4) **gaisa kondicionēšanas sistēma** — tādu sastāvdaļu kombinācija, kuras nodrošina telpu mikroklimata uzturēšanu, tostarp kontrolējot vai samazinot temperatūru;
- 5) **neatkarīgs eksperts** — energoauditors vai cita persona, kas ir tiesīga veikt energosertifikāciju un pārbaudīt apkures sistēmas un gaisa kondicionēšanas sistēmas;
- 6) **gandrīz nulles enerģijas ēka** — paaugstinātas energoefektivitātes klases ēka, kuras energoapgādei izmanto augstas efektivitātes sistēmas.

2.pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir veicināt energoresursu racionālu izmantošanu, uzlabojot ēku energoefektivitāti, kā arī informējot sabiedrību par ēku enerģijas patēriņu.

3.pants. Likuma darbības joma

(1) Likums nosaka:

- 1) ekspluatējamu ēku minimālās energoefektivitātes prasības;
- 2) projektējamu, rekonstruējamu vai renovējamu ēku minimālās energoefektivitātes prasības;
- 3) ēku energosertifikācijas, apkures sistēmu un gaisa kondicionēšanas sistēmu pārbaudes prasības.

(2) Šā likuma prasības nepiemēro ēkām:

- 1) kurām enerģiju neizmanto iekštelpu mikroklimata regulēšanai;

- 2) kuras ir kultūras pieminekļi vai kurās atrodas kultūras pieminekļi, kā arī kultūras pieminekļu teritorijās esošām ēkām, ja likuma prasību izpilde apdraud šo kultūras pieminekļu saglabāšanu vai pazemina to kultūrvēsturisko vērtību;
- 3) kuras projektētas un būvētas dievkalpojumiem un citām reliģiskām darbībām;
- 4) kuras projektētas un būvētas izmantošanai tikai siltajā gadalaikā (piemēram, vasarnīcas);
- 5) kuru kopējā apkurināmā platība ir mazāka par 50 kvadrātmetriem.

4.pants. Energoefektivitātes minimālās prasības

(1) Energoefektivitātes minimālās prasības ekspluatējamām ēkām, proti, ēkas energoefektivitātes pieļaujamo līmeni, kuru pārsniedzot ēkas īpašniekam ir pienākums veikt energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, nosaka citi normatīvie akti.

(2) Energoefektivitātes minimālās prasības projektējamām ēkām attiecībā uz to ārējo norobežojošo konstrukciju būvelementu siltuma caurlaidību un inženiertehniskajām sistēmām, kā arī ēkas energoefektivitātes pieļaujamo līmeni nosaka citi normatīvie akti.

(3) Energoefektivitātes minimālās prasības rekonstruējamām vai renovējamām ēkām attiecībā uz to ārējo norobežojošo konstrukciju būvelementu siltuma caurlaidību un inženiertehniskajām sistēmām, kā arī ēkas energoefektivitātes pieļaujamo līmeni nosaka citi normatīvie akti. Energoefektivitātes minimālās prasības rekonstruējamām vai renovējamām ēkām piemēro, ja:

- 1) būvniecības ieceres dokumentācijā ēkas ārējā norobežojošā konstrukciju būvelementa pārbūve skar vairāk nekā 25 procentus no šā būvelementa virsmas;
- 2) veic ēkas inženiertehnisko sistēmu rekonstrukciju vai renovāciju.

(4) Šā panta trešajā daļā minētās energoefektivitātes minimālās prasības rekonstruējamām vai renovējamām ēkām nepiemēro, ja šo prasību piemērošana nav tehniski vai funkcionāli iespējama vai nav ekonomiski pamatota.

5.pants. Augstas efektivitātes sistēmu izmantošana

(1) Projektējot ēkas, izvērtē iespēju tajās izmantot šādas augstas efektivitātes sistēmas:

- 1) decentralizētas energoapgādes sistēmas, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus;
- 2) sistēmas, kurās izmanto koģenerāciju vienlaicīgai siltumenerģijas un elektroenerģijas vai mehāniskās enerģijas ražošanai;
- 3) sistēmas, kurās izmanto siltumsūkņus, kas, mainot siltuma dabisko plūsmu, pārvada siltumu no dabiskās vides uz ēkām vai ēku inženiertehniskajām sistēmām;
- 4) centralizētas siltumapgādes vai centralizētas dzesēšanas sistēmas, īpaši tādas, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus un kuras, pievadot enerģiju no centrālā enerģijas ražošanas avota, izmantojamas vairākām ēkām vai teritorijām.

(2) Ja rekonstruējamām vai renovējamām ēkām plānots pārbūvēt ēkas inženiertehniskās sistēmas, izvērtē augstas efektivitātes sistēmu izmantošanas iespējas.

(3) Izvērtējot augstas efektivitātes sistēmu izmantošanas iespējas, norāda šo sistēmu izmantošanas tehniskos, vides un ekonomiskos apsvērumus.

(4) Augstas efektivitātes sistēmu izmantošanas novērtējumu iekļauj būvprojektā, ja šāda analīze nav veikta vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas dokumentos vai arī pašvaldība nav paredzējusi ierobežojumus attiecīgās augstas efektivitātes sistēmas izmantošanai.

6.pants. Ēkas energoefektivitātes novērtēšana

(1) Eksploatējamām ēkām neatkarīgs eksperts novērtē aprēķināto un izmērīto energoefektivitāti.

(2) Projektējamām, rekonstruējamām un renovējamām ēkām neatkarīgs eksperts novērtē aprēķināto energoefektivitāti.

(3) Novērtējot ēkas energoefektivitāti, ņem vērā:

- 1) norobežojošo konstrukciju siltumvadītspēju;
- 2) apkures sistēmu un dzesēšanas sistēmu;
- 3) karstā ūdens apgādes sistēmu;
- 4) gaisa kondicionēšanas sistēmu;
- 5) iebūvētās apgaismes sistēmas;
- 6) ventilāciju un gaisa caurlaidību;
- 7) atrašanās vietu un orientāciju pret debess pusēm;
- 8) saules ietekmi;
- 9) ārējos klimatiskos apstākļus un iekšējo mikroklimatu;
- 10) iekšējās slodzes.

(4) Ēkas daļas energoefektivitāti novērtē atbilstoši šā panta nosacījumiem, ja ēkas daļai ir individuāla energonesēja vai siltumenerģijas uzskaite.

(5) Ēkas energoefektivitāti novērtē saskaņā ar ēkas energoefektivitātes aprēķina metodi. Ēkas energoefektivitātes aprēķina metodi nosaka Ministru kabinets.

7.pants. Ēkas energosertifikācija

(1) Ēkas energosertifikāciju veic:

- 1) projektējamai, rekonstruējamai vai renovējamai ēkai, lai to pieņemtu ekspluatācijā vai pārdotu;
- 2) ēkas daļai projektējamā, rekonstruējamā vai renovējamā ēkā, lai pārdotu šo ēkas daļu, ja tai ir paredzēta individuāla energonesēja vai siltumenerģijas uzskaite;
- 3) ekspluatējamai ēkai, lai to pārdotu, izīrētu vai iznomātu, ja energosertifikāciju pieprasa pircējs, īrnieks vai nomnieks;
- 4) ekspluatējamās ēkas daļai, kuras apkurināmā platība pārsniedz 50 kvadrātmetrus, lai to pārdotu, izīrētu vai iznomātu, ja energosertifikāciju pieprasa pircējs, īrnieks vai nomnieks un ja šai ēkas daļai ir individuāla energonesēja vai siltumenerģijas uzskaite;
- 5) valsts vai pašvaldības īpašumā esošai ekspluatējamai publiskai ēkai, kuras apkurināmā platība pārsniedz 250 kvadrātmetrus;
- 6) gadījumos, kad ēkas īpašnieks ir pieņēmis lēmumu par ēkas energosertifikāciju.

(2) Eksploatējamās ēkas energosertifikācija nav jāveic, lai pārdotu, izīrētu vai iznomātu to ēkas daļu, kurai nav individuāla energoenerģija vai siltumenerģijas uzskaites.

(3) Ēku energosertifikācijas kārtību nosaka Ministru kabinets.

8.pants. Ēkas energosertifikātā un ēkas pagaidu energosertifikātā iekļaujamās ziņas un energosertifikāta derīguma termiņš

(1) Ēkas energosertifikātā iekļauj:

- 1) ēkas energoefektivitātes novērtējumu aprēķinātajai energoefektivitātei;
- 2) ēkas energoefektivitātes novērtējumu izmērītajai energoefektivitātei;
- 3) ziņas par ēku un ēkas raksturojumu;
- 4) ziņas par ēkas energosertifikāta izdevēju.

(2) Ēkas pagaidu energosertifikātā iekļauj:

- 1) ēkas energoefektivitātes novērtējumu aprēķinātajai energoefektivitātei;
- 2) ziņas par ēku un ēkas raksturojumu;
- 3) ziņas par ēkas pagaidu energosertifikāta izdevēju.

(3) Ēkas energosertifikātā vai ēkas pagaidu energosertifikātā iekļauj informāciju par ēkas energoefektivitātes klasi, atsaucies rādītājus, pēc kuriem ēkas īpašniekam, īrniekam vai nomniekam būtu iespēja salīdzināt ēkas energoefektivitāti.

(4) Novērtējot ēkas daļu, šā panta pirmajā vai otrajā daļā minētās ziņas norāda par attiecīgo ēkas daļu.

(5) Energoefektivitāti uzlabojošus pasākumus izstrādā, ievērojot normatīvajos aktos noteiktās prasības attiecībā uz telpu gaisa kvalitāti un komforta līmeni.

(6) Ēkas energosertifikātam pievieno pārskatu, norādot tajā ekonomiski pamatotus energoefektivitāti uzlabojošus pasākumus, kuru īstenošanas izmaksas ir rentablas paredzamajā (plānotajā) kalpošanas laikā.

(7) Ēkas energosertifikāta derīguma termiņš ir 10 gadi, ēkas pagaidu energosertifikāta derīguma termiņš ir divi gadi. Ēkas energosertifikāts vai ēkas pagaidu energosertifikāts zaudē spēku, ja ēkai vai ēkas daļai tiek izsniegts jauns ēkas energosertifikāts vai jauns ēkas pagaidu energosertifikāts.

(8) Ēkas energosertifikāta un ēkas pagaidu energosertifikāta paraugu, reģistrācijas kārtību, ēku energoefektivitātes salīdzinošo vērtēšanas sistēmu nosaka Ministru kabinets.

9.pants. Ēku energoefektivitātes klases

(1) Ēku energoefektivitātes klasifikācijas sistēmā atkarībā no energoresursu patēriņa ēkas tiek iedalītas šādi:

- 1) pamata energoefektivitātes klases ēkas;
- 2) paaugstinātas energoefektivitātes klases ēkas.

(2) Pamata energoefektivitātes klases ēku grupā ietilpst:

- 1) jaunbūves, kuras projektētas atbilstoši normatīvajos aktos izvirzītajām prasībām attiecībā uz projektējamu ēku energoefektivitātes līmeni;
- 2) rekonstruētas vai renovētas ēkas, kuras atbilst normatīvajos aktos izvirzītajām prasībām attiecībā uz rekonstruējamu vai renovējamu ēku energoefektivitātes līmeni;

- 3) ekspluatējamas ēkas, kuras atbilst normatīvajos aktos izvirzītajām prasībām attiecībā uz ekspluatējamu ēku energoefektivitātes līmeni.

(3) Paaugstinātas efektivitātes klases ēku grupā ietilpst ēkas, kuras pārsniedz normatīvajos aktos izvirzīto projektējamu, rekonstruējamu vai renovējamu ēku energoefektivitātes prasību līmeni.

- (4) Ēkas atbilstību ēku energoefektivitātes klasei nosaka, veicot ēkas energosertifikāciju.

- (5) Ēku energoefektivitātes klasifikācijas sistēmu nosaka Ministru kabinets.

10.pants. Paaugstinātas energoefektivitātes klases ēkas

(1) Mērķus paaugstinātas energoefektivitātes klases ēku būvniecībai un esošo ēku rekonstruēšanai par paaugstinātas energoefektivitātes klases ēkām nosaka politikas plānošanas dokumentos.

(2) Finansiālos un cita veida atbalsta pasākumus paaugstinātas energoefektivitātes klases ēku būvniecībai un esošo ēku rekonstruēšanai par paaugstinātas energoefektivitātes klases ēkām nosaka citi normatīvie akti.

(3) Ministru kabinets nosaka energoefektivitātes prasības un augstas efektivitātes sistēmu izmantošanas prasības gandrīz nulles enerģijas ēkām.

11.pants. Apkures sistēmu un gaisa kondicionēšanas sistēmu pārbaude

(1) Efektivitātes un jaudas samērojamību novērtē:

- 1) apkures sistēmām, kuru apkures katlu lietderīgā nominālā jauda (ražotāja noteiktā un garantētā maksimālā siltuma atdeve kilovatos, ko var piegādāt nepārtrauktas darbības laikā, ievērojot ražotāja norādīto lietderīgo efektivitāti) ir lielāka par 20 kilovatiem;
- 2) gaisa kondicionēšanas sistēmām, kuru lietderīgā nominālā jauda ir lielāka par 12 kilovatiem.

(2) Par apkures sistēmas vai gaisa kondicionēšanas sistēmas pārbaudi neatkarīgs eksperts sastāda pārbaudes aktu, iekļaujot tajā pārbaudes rezultātus un ieteikumus pārbaudītās sistēmas energoefektivitātes uzlabošanai, ja attiecīgu pasākumu īstenošanas izmaksas ir rentablas paredzamajā (plānotajā) kalpošanas laikā. Aktu pievieno ēkas energosertifikātam, ja tiek veikta ēkas energosertifikācija.

(3) Pārbaudes kārtību un termiņus apkures sistēmām, kuru apkures katlu lietderīgā nominālā jauda ir lielāka par 20 kilovatiem, un gaisa kondicionēšanas sistēmām, kuru lietderīgā nominālā jauda ir lielāka par 12 kilovatiem, nosaka Ministru kabinets.

12.pants. Neatkarīgi eksperti

(1) Ēku energosertifikāciju, apkures sistēmu un gaisa kondicionēšanas sistēmu pārbaudi ir tiesīga veikt persona ar atbilstošu kompetenci — neatkarīgs eksperts.

(2) Veicot ēkas energosertifikāciju, apkures sistēmas un gaisa kondicionēšanas sistēmas pārbaudi, neatkarīgs eksperts izmanto attiecīgā darba izpildei nepieciešamās metodes un piemērojamos standartus, kā arī veic aprēķiniem nepieciešamo datu kvalitātes kontroli, lai nodrošinātu aprēķinu rezultātu pareizību un novērtējuma objektivitāti un ticamību. Energosertifikācijas un pārbaudes dokumentāciju glabā 10 gadus.

(3) Neatkarīgs eksperts nepieļauj rīcību, kas pasūtītāja vai citas personas interesēs varētu mazināt iegūto rezultātu pareizību, novērtējuma objektivitāti un ticamību.

(4) Neatkarīga eksperta kompetences prasības un kompetences apliecināšanas kārtību, neatkarīga eksperta reģistrācijas un uzraudzības kārtību, kā arī neatkarīgu ekspertu reģistra datu saturu un izmantošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

13.pants. Ēkas īpašnieka pienākumi un tiesības

(1) Ēkas īpašnieks:

- 1) šajā likumā noteiktajos gadījumos nodrošina ekspluatējamās ēkas vai tās daļas un projektējamās ēkas energosertifikāciju, kā arī apkures sistēmas un gaisa kondicionēšanas sistēmas pārbaudi;
- 2) nodrošina ekspluatējamās ēkas atbilstību minimālajām ēku energoefektivitātes prasībām;
- 3) ja ēka pieder valstij vai pašvaldībai, nodrošina, lai ēkas energosertifikāts vai ēkas pagaidu energosertifikāts tiktu izvietots apmeklētājiem redzamā vietā;
- 4) sludinājumā par ēkas vai tās daļas pārdošanu, izīrēšanu vai iznomāšanu norāda ēkas vai tās daļas energoefektivitātes rādītājus, ja šajā likumā noteiktajā kārtībā ēkai ir veikta energosertifikācija;
- 5) ja ēka ir dzīvojamā māja, pievieno dzīvojamās mājas lietai saskaņā ar šo likumu sagatavotos dokumentus (piemēram, ēkas energosertifikātu, atzinumus).

(2) Ēkas īpašnieks normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un apmērā ir tiesīgs saņemt Eiropas Savienības fondu, valsts un pašvaldību līdzfinansējumu ēkas energosertifikācijai, kā arī ēkas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem.

14.pants. Citu personu tiesības un pienākumi

(1) Ekspluatējamās ēkas vai tās daļas pircējs, īrnieks vai nomnieks vai projektējamās ēkas pircējs ir tiesīgs iepazīties ar ēkas energosertifikātu vai ēkas pagaidu energosertifikātu, ja attiecīgās ekspluatējamās ēkas vai tās daļas vai projektējamās ēkas energosertifikācija ir paredzēta saskaņā ar šā likuma prasībām.

(2) Ekspluatējamās ēkas vai tās daļas vai projektējamās ēkas pircējs ir tiesīgs iepazīties ar ēkas energosertifikātu vai ēkas pagaidu energosertifikātu un saņemt to pēc ēkas vai tās daļas iegādes, ja attiecīgās ekspluatējamās ēkas vai tās daļas vai projektējamās ēkas energosertifikācija ir paredzēta saskaņā ar šā likuma prasībām un ja attiecīgais dokuments nav pievienots dzīvojamās mājas lietai.

15.pants. Par ēku energoefektivitāti atbildīgās ministrijas kompetence

(1) Ēku energoefektivitātes vispārējo pārraudzību un koordināciju veic Ekonomikas ministrija.

(2) Ekonomikas ministrija:

- 1) izstrādā un īsteno ēku energoefektivitātes politiku;
- 2) uztur ēku energosertifikācijas, apkures sistēmu un gaisa kondicionēšanas sistēmu pārbaudes administrēšanai nepieciešamās informācijas sistēmas;
- 3) veic pasākumus, lai informētu sabiedrību par dažādām metodēm un praksi, kā arī izstrādā un administrē atbalsta instrumentus, kas kalpo ēku energoefektivitātes palielināšanai;
- 4) veic pasākumus, kas veicina ēku renovāciju un zema vai gandrīz nulles enerģijas patēriņa ēku būvniecību;
- 5) veic pasākumus, lai lietotājiem tiktu sniegti ieteikumi attiecībā uz apkures sistēmu un gaisa kondicionēšanas sistēmu pārbaudi un to efektivitātes uzlabošanu;
- 6) veic citus normatīvajos aktos vai politikas plānošanas dokumentos noteiktos ar ēku energoefektivitātes politiku saistītos uzdevumus.

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Ēku energoefektivitātes likums (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 2008, 9.nr.; Latvijas Vēstnesis, 2010, 43.nr.).

2. Līdz 2015.gada 9.jūlijam šā likuma 7.panta pirmās daļas 5.punktā noteikto ēku energosertifikāciju veic ekspluatējamām valstij vai pašvaldībai piederošām publiskām ēkām, kuru apkurināmā platība pārsniedz 500 kvadrātmetrus.

3. Līdz 2015.gada 31.decembrim šā likuma 7.panta pirmās daļas 4.punktā noteikto ēkas daļas energosertifikāciju nepiemēro, ja attiecīgo ēkas daļu izīrē vai iznomā.

4. Līdz 2015.gada 31.decembrim šā likuma 7.panta pirmās daļas 4.punktā noteikto ēkas daļas energosertifikāciju nepiemēro attiecīgās ēkas daļai, ja tā ir izīrēta vai iznomāta līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai.

5. Ministru kabinets līdz 2013.gada 30.jūnijam izdod šā likuma 6.panta piektajā daļā, 7.panta trešajā daļā, 8.panta septītajā daļā, 9.panta piektajā daļā, 10.panta trešajā daļā, 11.panta trešajā daļā un 12.panta ceturtajā daļā minētos noteikumus.

6. Līdz jaunu Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2013.gada 30.jūnijam piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

- 1) Ministru kabineta 2009.gada 13.janvāra noteikumi Nr.26 "Noteikumi par energoauditoriem";
- 2) Ministru kabineta 2009.gada 13.janvāra noteikumi Nr.39 "Ēkas energoefektivitātes aprēķina metode";
- 3) Ministru kabineta 2010.gada 8.jūnija noteikumi Nr.504 "Noteikumi par ēku energosertifikāciju".

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 19.maija direktīvas 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti.

Likums stājas spēkā 2013.gada 9.janvārī.

Likums Saeimā pieņemts 2012.gada 6.decembrī.

Valsts prezidents *A.Bērziņš*

Rīgā 2012.gada 21.decembrī